

Signaleren: wat, wie, hoe?

Vroegsignalering

- is het tijdig signaleren van vermoedens van psychosociale problemen die de ontwikkeling van een kind bedreigen;
- gaat om het signaleren van zorgwekkende opvoedingssituaties;
- moet opgevolgd worden door een zorgstructuur die de best passende hulp en ondersteuning biedt.

Signaleren is

- het in beeld brengen van zorgwekkende opvoedingssituaties;
- het inschatten in welke mate ouders bereid zijn gebruik te maken van opvoedingsondersteuning en andere interventies;
- onderkenning van problematiek die is gekoppeld aan mogelijke (preventieve) interventies.

De invoering van een signaleringssysteem vergt het beschikbaar zijn van bruikbare interventies op preventief gebied en verwijsmogelijkheden naar gespecialiseerde voorzieningen.

Zorgwekkende opvoedingssituaties zijn situaties waarin voor een kind sprake is van een verstoring of bedreiging van de lichamelijke of geestelijke gezondheid of ontwikkeling die verband houden met problemen van het kind zelf, de opvoedingskwaliteiten van één of beide ouders en de omgevingsfactoren. Er kan sprake zijn van risico's van kindermishandeling en verwaarlozing, maar dit hoeft niet.

Wanneer zijn signalen zorgwekkend:

- als een ouder zorgen kenbaar maakt of signalen afgeeft;
- als een kind signalen geeft;
- als de beroepskracht een 'niet-pluis-gevoel' heeft of een vermoeden of zorgen heeft;
- als er meer risicofactoren bestaan zonder dat daar voldoende beschermende factoren tegenover staan.

Zorgen delen met ouders

Het uiteindelijke effect van signalering is afhankelijk van de inzet van een signaleringsinstrument en de deskundigheid van de beroepskracht. Minstens zo belangrijk zijn de vaardigheden van de beroepskracht op het terrein van communicatie en bejegening naar de ouders.

Vroegtijdig signaleren en bespreekbaar maken van risico's en problemen zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Het bespreekbaar maken van zorgen met ouders is onderdeel van de pop-up 'Gespreksvoering met ouders', elders in ZorgOog.

Welke vorm van signaleren en welke instrumenten ook worden gebruikt, cruciaal is het vermogen om zorgen over de opvoedingssituatie of vermoedens van kindermishandeling met ouders te bespreken.

Voorwaarden voor goed signaleren:

- competenties van de beroepskracht: kennis over risico's van zorgwekkende opvoedingssituaties, vaardigheden om zorgen met ouders te bespreken en in overeenstemming met ouders te verwijzen, kennis van de sociale kaart;
- een handelingsprotocol voor beroepskrachten in geval van vermoedens van kindermishandeling;
- een helder systeem van afspraken en richtlijnen voor het handelen bij signalen van zorgwekkende opvoedingssituaties, zowel intern als met omringende instanties;
- een bruikbaar, valide en betrouwbaar instrument om zorgwekkende opvoedingssituaties te kunnen signaleren;
- een helder en werkbaar registratiesysteem;
- een aanbod opvoedingsondersteuning dat aansluit op de door de beroepskracht met ouders gedeelde zorgwekkende situaties;
- binnen de eigen organisatie mogelijkheden van ondersteuning en deskundigheidsbevordering.

Belangrijk:

Observeren en scoring van vragenlijsten betekent **NIET** interpreteren! Dit doen deskundigen. Na de eerste signalen zijn veelal andere routes en zorgpartners nodig om de situatie te verhelderen.

Wie heeft een taak in vroegsignaleren?

Basisvoorzieningen: vroeg- en voorschoolse voorzieningen (peuterspeelzalen, kinderopvang), basisonderwijs, voortgezet onderwijs, jeugdgezondheidszorg.